

OKTATÁSI ALAPISMERETEK ÉRETTSÉGI VIZSGA

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	180 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható

Nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint		
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
180 perc	15 perc	
100 pont	50 pont	
Feladatlap	Pedagógiai gyakorlati feladatok logikai feldolgozása	
180 perc		
Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldása		Szöveges (kifejtendő) feladatok megoldása
50 pont		50 pont

A vizsga célja

A középszintű vizsgán meghatározó jelentőségű azon kompetenciák feltárása, mérése, melyből megállapítható, hogy a vizsgázó

- tájékozott-e az oktatás szakmacsoportos tárgy ismeretanyagában
- tudja-e használni a pedagógiai, pszichológiai fogalmakat, a szaknyelvet
- rendelkezik-e korszerű pedagógiai szemlélet- és gondolkodásmóddal, mely lehetővé teszi számára a különböző életkori szakaszokban felmerülő alapvető testi, lelki, szociális gondozási igények, a nevelés körébe tartozó különböző alapproblémák felismerését
- képes-e a pedagógiai szituációkban szerzett tapasztalatait és elméleti ismereteit integrálására
- fel tudja-e használni ismereteit ön maga és mások viselkedésének elemzésére
- képes-e ismereteit meggyőző kommunikálására, önálló véleményalkotásra, kulturált nyelvhasználattal érveit kifejezésére és megvédésére

Alapelvek

A középszintű vizsga a vizsgázóktól az egyszerűbb ismeretszerzési eljárásokat, kifejezőképességeket, a rendszerezés és alkalmazás alapvető formáit, valamint az érettségi utáni oktatás szakmacsoportos szakképzés megalapozásához szükséges motívumok és képességek meglétét kéri számon.

A feladatokban megjelenő kompetenciák arányai

Az itt felsorolt kompetencia arányok a feladatok összeállítására, nem pedig a tanulói tevékenységek értékelésére vonatkoznak.

Kompetenciák	Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok (%)	Szöveges (kifejtendő) feladatok (%)	Szóbeli
Pszichológiai ismeretek tematikus bemutatása	20%	10%	
Pszichológiai ismeretek problémacentrikus bemutatása	15%	30%	
Pedagógiai ismeretek tematikus bemutatása	20%	10%	
Pedagógiai ismeretek problémacentrikus bemutatása	15%	30%	
Pedagógiai gyakorlati feladatok logikai feldolgozása			80%
A szaknyelv alkalmazása	30%	20%	20%

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsga célja, hogy viszonylag teljes és ellenőrizhető képet adjon a vizsgázó tudásáról a képességek és az ismeretek tekintetében egyaránt. A vizsga elősegíti, hogy a vizsgázók teljesítményei, az egyes iskolákban folyó vizsgák eredményei összemérhetőek legyenek, és hozzájárulhat ahhoz is, hogy az oktatás eredményessége objektívebben mérhető legyen.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A feladatlap ismeretanyagának kiválasztása a témakörökhöz tartozó részletes követelményeken alapul. A feladattípusok pedig az előírt képességjellegű követelményeknek felelnek meg. Az egyes követelményekhez rendelt arányok azt a célt szolgálják, hogy teljes egészében érvényesüljenek a megfogalmazott fejlesztési követelmények.

Arányok

Az írásbeli feladatait 50%-ban a pszichológiai, 50%-ban a pedagógiai modul témaköréhez kapcsolódó feladatok alkotják, az egyes témakörökhöz tartozó témák arányainak figyelembevételével.

Feladattípusok

A középszintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 50%-ban egyszerű, rövid választ igénylő (teszt jellegű) feladatok megoldásával és 50%-ban szöveges (kifejtendő) kérdésekre adott válaszokkal érhető el. A feladatlapok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak tudására és megértésének mérésére, valamint az alábbi kompetenciák meglétére irányulnak.

	Kompetenciák	%
Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	alapfogalmak ismerete, definiálása, alkalmazása	15
	név, adat, ábra felismerése	15
	összefüggések ismerete és alkalmazása	20
Szöveges (kifejtendő) feladatok	ismeretelemző- értékelő, önálló gondolkodás	20
	témataartás, lényegkiemelő és rendszerező képesség	30

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok alatt azokat a többségében zárt végű feladatokat kell érteni, melyek legtöbbször pontosan körülírható válaszokat várnak el a vizsgázóktól.

Lehetséges feladattípusok

1. Tényadatok rendezése megadott szempont szerint (tartalmi szempontból igaz-hamis, helyes-helytelen állítás kiválasztása)

2. Egyszerű ábra, séma, táblázat készítése

3. Képfelismerés, képelemzés, ábraelemzés

4. Fogalmak magyarázata, hozzárendelése korhoz, személyhez, témához
5. Összefüggések felismerése, kiegészítése (ok-okozat)
6. Célok és következmények megkülönböztetése
7. A megegyezés és különbség feltárása
8. Összetartozó fogalmak kiválasztása
9. A különbségek okainak feltárása, értelmezése
10. Egyéb

A tesztjellegű feladatcsoport 12-15 feladatból áll.

Szöveges (kifejtendő) feladatok

Szöveges feladatnak az tekinthető, ahol néhány összefüggő mondatban vagy hosszabb szövegben kell kifejteni a válaszokat.

Feladattípusok

1. Szöveges, problémamegoldó (rövidebb) feladat

E feladattípusban néhány mondatban 8-10 sorban (kb. 50-60 szó) kell megoldani a kitűzött feladatot.

2. Hosszabb szöveges, elemző feladat

A feladatot 20-25 soros szövegben (kb. 100-120 szóban) kell megoldani.

A szöveges feladatok száma 4-6, a témakörök közötti arányt a szöveges feladatoknál is be kell tartani.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli feladatok értékelésénél kötelező a központilag összeállított javítási-értékelési útmutatónak való megfelelés. Az egyes kérdésekre és feladatokra adható pontszámokat a javítási-értékelési útmutató tartalmazza. A javítás során az útmutatóban meghatározott pontozást kell alkalmazni.

A szöveges jellegű feladatok értékelése az alábbi táblázat alapján történik.

	Mennyiségi szempontok		Minőségi szempontok		Kifejezőképesség	
	Elemi	Aránya	Elemi	Aránya	Elemi	Aránya
Problémamegoldó (rövidebb)	Az ismeretek mennyisége	70%	A feladat megértése A szaknyelv használata A lényeg kiemelése	20%	Áttekinthetőség, rendezettség Nyelvhelyesség Helyesírás	10%
Elemző (hosszabb)	Az ismeretek mennyisége	60%	A feladat megértése A lényeg kiemelése A téma kidolgozottsága Az ismeretek mélysége A szaknyelv használata Kreativitás	30%	Áttekinthetőség, rendezettség Nyelvhelyesség Helyesírás Szövegalkotás	10%

Az előírásoknak nem megfelelő feladatválasztás esetén a megoldás nem értékelhető.

Szóbeli vizsga

Általános szabályok

A szóbeli tétel számát minimum 20 darab.

A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A konkrét gyakorlati feladatot a vizsgázók előre nem ismerhetik.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga az elsajátított oktatási alapismeretek alkalmazását várja el a vizsgázótól. A gyakorlati feladatok logikai feldolgozása az ismeretelemző-értékelő, önálló gondolkodást, a lényegkiemelő és rendszerező képességet, a kreativitást kívánja meg a vizsgázótól. A különböző életkori szakaszokban felmerülő alapvető testi, lelki, szociális, gondozási igények, a nevelés körébe tartozó alapproblémák felismerése, a pedagógiai helyzetek, döntési szituációk, etikai kérdések értelmezése során megmutatkoznak a vizsgázó jövőbeni szakmai munkájához szükséges személyes, kognitív, szociális és speciális kompetenciák motívumai.

Tartalmi szerkezet

A szóbeli vizsga témakörei

- Gondozási tevékenység, pedagógiai-pszichológiai szempontú elemzése. - Javasolt tételszám: 1-2
- Gyakorlati példákban gyermektevékenység (játék, munka, tanulás) pedagógiai-pszichológiai szempontú elemzése. - Javasolt tételszám: 7-9
- Vizsgálati módszerek jellemzőinek szakszerű leírása, pedagógiai hasznosításuk bemutatása. - Javasolt tételszám: 1-2
- Pedagógiai problémahelyzetek, szituációk megoldásának pedagógiai-pszichológiai szempontú elemzése, véleményezése. - Javasolt tételszám: 5-7
- „Mit tenne, ha” - döntés szituáció megoldása. - Javasolt tételszám: 1-2
- Konfliktusmegoldások pedagógiai-pszichológiai szempontú elemzése, véleményezése - Javasolt tételszám: 1-2

A tételcímek jellemzői, összeállításuk

A szóbeli vizsga tételei komplexek. Részletes kifejtésük forrás használatával a „Részletes követelmények” című fejezet a „Pedagógiai gyakorlati feladatok logikai feldolgozása” című rész alatt található. A komplex elemzés során lehetőség nyílik egy téma több oldalról történő bemutatására a pedagógiai, pszichológiai alkalmazott ismeretek alapján. Az elemzés során alkalmazott ismeretek témakörei.

Általános lélektan

Személyiséglélektan

Szociálpszichológia

Fejlődéslélektan

Pedagógiai pszichológia

Általános pedagógia

A pedagógus és a gyermek a nevelés folyamatában

A nevelés mint a viselkedés alakítása

A szocializáció szinterei

A nevelés eszközei

Az oktatás mint a nevelés eszköze

A tételcímek megfogalmazása

1. a szituáció leírása

2. a feladat meghatározása

A Részletes követelmények 5. pont alapján.

A tételek életszerű feladatokat, főképp az óvodai, iskolai nevelés folyamatában előforduló szituációkat, eseteket, problémahelyzeteket tartalmazhatnak. A feladatokat úgy kell összeállítani, hogy a részletes követelményekben megfogalmazott képesség- és tartalmi követelmények a feladat megoldása során megjelenjenek (pl. eltérő életkorú szereplők: szülő-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt, testvér-testvér kapcsolatok; különböző szituációk, különböző tevékenységformák, különböző családi-társadalmi hátterek).

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az értékelés a vizsgakövetelmények alapján az alábbi kompetenciák figyelembevételével történik.

Szemponatok, kompetenciák	Pontszámok
A feladat megértése, témataratás, a lényeg kiemelése	10
A pedagógiai, pszichológiai ismeretek mélysége, komplexitása, problémacentrikus bemutatása	15
Összefüggések értelmezése, magyarázata, pedagógiai érzékenységg	10
A megközelítés sokszínűsége, a téma kidolgozottsága	5
Önálló véleményalkotás, szakszerű érvelés	5
A szaknyelv alkalmazása, igényes nyelvhasználat, nyelvhelyesség	5
SZÓBELI ÖSSZPONTSZÁM:	50

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint		
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
180 perc	20 perc	
100 pont	50 pont	
Feladatlap	Pedagógiai problémák, konfliktusszituációk megoldása, komplex elemzése	
180 perc		
Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldása		Szöveges (kifejtendő) feladatok megoldása
40 pont		60 pont

Az emelt szintű vizsga célja annak megállítása, hogy a vizsgázó

- rendelkezik-e rendszerezett oktatás szakmacsoportos ismeretekkel
- képes-e ismeretelemző-értékelő, önálló gondolkodásra
- kifejeződik-e teljesítményében lényegkiemelő képessége, kreativitása, igényessége, pedagógiai érzékenysége
- képes-e tudását írásban és szóban választékosan, igényes nyelvi formában kommunikálni
- képes-e önmaga és mások viselkedésének reális értékelésére, tudatos pályaválasztásra
- rendelkezik-e a sajátjától eltérő értékek, normák, életmódok elfogadásához szükséges ismeretekkel

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsga célja, hogy viszonylag teljes és ellenőrizhető képet adjon a vizsgázó tudásáról az ismeretek és a képességek tekintetében egyaránt. A vizsga elősegíti az egyes iskolák vizsgázóinak összemérhető vizsgateljesítményét és hozzájárulhat ahhoz is, hogy az oktatás eredményessége objektívebben mérhető legyen.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A feladatlap ismeretanyagának kiválasztása a témakörökhöz tartozó részletes követelményeken alapul, a feladattípusok az előírt képesség jellegű követelményeknek felelnek meg. Az emelt szintű követelmények tartalmazzák a középszintű követelményeket is.

Arányok	%
Pedagógiai témakörök	50
Pszichológiai témakörök	50

A feladatok és a feladatok jellemzői

Az emelt szintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 40%-ban egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldásával, 60%-ban szöveges (kifejtendő) kérdésekre adott válaszokkal érhető el.

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok alatt azokat a többségében zárt végű feladatokat kell érteni, melyek legtöbbször pontosan körülírható válaszokat várnak el a vizsgázóktól. A feladatlapon a részletes követelményekben meghatározott tartalmak (név, fogalom, adat, ábra) tudására és megértésének mérésére (összehasonlítás, lényegkiemelés) irányulnak.

Az emelt szintű egyszerű, rövid választ igénylő feladatcsoport 8-12 feladtból áll. Egy-egy feladat több részfeladtból is állhat.

Lehetséges feladattípusok

1. Tényadatok rendezése megadott szempont szerint (tartalmi szempontból igaz-hamis, helyes-helytelen állítás kiválasztása)

2. Egyszerű ábra, séma, táblázat készítése

3. Képfelismerés, képelemzés, ábraelemzés

4. Fogalmak magyarázata, hozzárendelése korhoz, személyhez, témához

5. Összefüggések felismerése, kiegészítése (ok-okozat)

6. Célok és következmények megkülönböztetése

7. A megegyezés és különbség feltárása

8. Összetartozó fogalmak kiválasztása

9. A különbségek okainak feltárása, értelmezése

10. Egyéb

Szöveges (kifejtendő) feladatok

Szöveges feladatnak az tekinthető, ahol néhány összefüggő mondatban vagy hosszabb szövegben kell kifejteni a válaszokat.

A feladatok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak tudására és az alábbi képességek mérésére irányulnak.

Kompetenciák	%
Problémaközpontú gondolkodás	20
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése	20
A szaknyelv alkalmazása	20
Pedagógiai források tartalmának komplex elemzése, értékelése	20
A megközelítés sokszínűsége, önálló véleményalkotás, pedagógia érzékenység	20

Feladattípusok	Feladat száma
1. Szöveges, problémamegoldó (rövidebb) feladat. E feladattípusban néhány mondatban 8-10 sorban (kb. 50-60 szó) kell megoldani a kitűzött feladatot	4
2. Hosszabb szöveges, elemző feladat. A feladatot 20-25 soros szövegben (kb. 100-120 szóban) kell megoldani. Az egyik feladatot pedagógiai forrásanyag segítségével 20-25 soros szerkesztett szövegben kell megoldani	2

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli feladatok értékelésénél kötelező a központilag összeállított javítási-értékelési útmutatónak való megfelelés. Az egyes kérdésekre és feladatokra adható pontszámokat a javítási-értékelési útmutató tartalmazza. A javítókulcstól való eltérés lehetőségeit a konkrét feladatlapok javítási-értékelési útmutatói jelzik.

Szöveges jellegű feladatoknál az alábbi táblázat alapján történik az értékelés.

	Mennyiségi szempontok		Minőségi szempontok		Kifejezőképesség	
	Elemi	Aránya	Elemi	Aránya	Elemi	Aránya
Problémamegoldó (rövidebb)	Az ismeretek mennyisége	70%	A feladat megértése A szaknyelv használata A lényeg kiemelése	20%	Világosság Nyelvhelyesség Helyesírás	10%
Elemző (hosszabb)	Az ismeretek mennyisége	60%	A feladat megértése A lényeg kiemelése A téma kidolgozottsága Az ismeretek mélysége A szaknyelv használata A megközelítés sokszínűsége	30%	Világosság Nyelvhelyesség Helyesírás Szövegalkotás	10%

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a megoldás nem értékelhető. A többletmegoldások a végső pontszámba nem számítanak bele.

Szóbeli vizsga

Általános szabály

A szóbeli tételek száma minimum 20 darab.

A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A konkrét gyakorlati feladatokat a vizsgázók előre nem ismerhetik.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga célja, hogy a tanítási gyakorlatban érvényesülő újító szándékok, újszerű megközelítések a számonkérés során is megjelenjenek. Így a vizsga során a témák gyakorlatias megközelítése, az elsajátított ismeretek alkalmazása kap hangsúlyt.

Tartalmi szerkezet

A szóbeli vizsga tételei komplexek. A pedagógiai problémák, konfliktusszituációk megoldása, komplex elemzése során lehetőség nyílik egy téma több oldalról történő bemutatására a pedagógiai, pszichológiai alkalmazott ismeretek alapján.

Az elemzés során alkalmazott ismeretek témakörei:

Általános lélektan

Személyiség lélektan

Szociálpszichológia

Fejlődéslélektan

Pedagógiai pszichológia

Általános pedagógia

A pedagógus és a gyermek a nevelés folyamatában

A nevelés mint a viselkedés alakítása

A szocializáció szinterei

A nevelés eszközei

Az oktatás mint a nevelés eszköze

A tételcímek jellemzői, összeállításuk

1. A szituáció (problémahelyzet) leírása
2. A feladat meghatározása

A Részletes követelmények 5. pontja alapján.

A tételek életszerű feladatokat, főképp az iskolai/óvodai nevelés folyamatában előforduló konfliktus-szituációkat, problémahelyzeteket tartalmazhatnak. A problémahelyzeteket a vizsgaközpont által felkért szóbeli bizottságok határozzák meg. A feladatokat úgy kell összeállítani, hogy a részletes vizsgakövetelményekben megfogalmazott képesség és tartalmi követelmények a feladat megoldása, elemzése során megjelenjenek. (pl. eltérő életkorú szereplők - óvodás - kisiskolás - serdülő közötti konfliktusok; különböző családi, társadalmi problémahátterek; különböző szituációk).

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Szempontok, kompetenciák	Pontszámok
A feladat megértése, témataratás, a lényeg kiemelése, a felelet felépítése A megközelítés sokszínűsége, pedagógiai érzékenység	15
A pedagógiai, pszichológiai ismeretek mélysége, komplexitása, problémacentrikus bemutatása, szakszerű okfeltárás A szaknyelv alkalmazása, igényes nyelvhasználat, nyelvhelyesség	25
Önálló véleményalkotás, szakszerű érvelés a megoldás mellett	10
SZÓBELI ÖSSZPONTSZÁM:	50